

РЕЦЕНЗИЯ

от

ДОЦ. Д-Р МИГЛЕНА ИЛИЕВА БАЛЧЕВА-ЕНЕВА, Д.М.

МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна

Заместник декан на Факултет по дентална медицина

**Ръководител УС „Орална патология, дентална алергология и
физиотерапия“**

към катедра „Консервативно зъболечение и орална патология“

Член на научно жури съгласно Заповед № Р-109-312/21.07.2025 г. на

Ректора на Медицински университет – Варна

относно дисертационен труд на тема

**„Патология на коронарните артерии при пациенти с
периимплантит“**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт

Професионално направление: 7.2. Дентална медицина

Докторска програма: Терапевтична стоматология

Автор на дисертационния труд: Велислава Деянова Славова

Форма на докторантурата: редовна форма

**Катедра: „Пародонтология и дентална имплантология“, Факултет по дентална
медицина, МУ – Варна**

Научен ръководител: Проф. д-р Стефан Василев Пеев, д.м.н.

ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ПРОЦЕДУРАТА И ДОКТОРАНТА

Представеният на електронен носител комплект материали е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 69 на Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Варна, и включва:

1. Заповед № Р-109-464/03.11.2020 г. за зачисляване;
2. Европейски формат на автобиография;
3. Копие от диплома за завършено висше образование с образователно-квалификационна степен „Магистър“ и копие от диплома за специалност;
4. Протоколи от проведени изпити за докторски минимум – по специалността и по чужд език;
5. Препис-извлечение от протокол №123/15.07.2025 г. от заседанието на КС с положително решение за готовност за защита;
6. Заповед № Р-109-312/21.07.2025 г. за отчисляване с право на защита;
7. Декларация за оригиналност;
8. Списък с публикациите, свързани с темата на дисертационния труд;
9. Копия на публикациите по дисертацията;
10. Дисертационен труд;
11. Автореферат;
12. Декларация за достоверност на данните и за регистрирани научни профили;
13. Декларация за регистрирани научни профили;
14. Справка за сходство;
15. Справка за регистрирани научни профили.

Биографични данни на докторанта

Д-р Велислава Деянова Славова е родена на 30.09.1994 г. в гр. Кубрат. През 2013 г. завършва СОУЕЕ „Св. Константин-Кирил Философ“ в гр. Русе, а през 2019 г. се дипломира като магистър – лекар по дентална медицина в МУ – Варна (диплома №005792). През 2025 г. придобива специалност „Дентална имплантология“ (диплома №5135). От 2019 г. д-р Славова работи като асистент в катедра „Пародонтология и дентална имплантология“ при ФДМ, МУ – Варна и участва в преподаването по дисциплините „Пародонтология и ЗОЛ“ и „Дентална имплантология“ на български и английски език.

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Актуалност на темата

Стремежът на съвременното общество към по-добър живот, базиран на здравословно хранене, спортуване и профилактика, води до разработването и въвеждането в практиката и на иновативни и щадящи методи на лечение. Пример за такъв е имплантологичното лечение – чрез него се възстановяват дефектите в зъбните редици и естетиката, като същевременно се профилактира развитието на пародонталното заболяване. За съжаление усложненията не са редки – те могат да се провокират както от локални фактори като неправилно планиране на процедурата, недостатъчна подготовка на пациента или неправилна техника на поставяне на имплантите, така и от системни фактори като тютюнопушене, диабет, остеопороза или кардио-васкуларни заболявания.

Връзката на периимплантната инфекция с кардио-васкуларните заболявания е отдавна предполагаема. Тя е двупосочна – системното заболяване повишава риска от развитие на периимплантит, а перимплантитът може да доведе до прогресиране на патологията на коронарните артерии.

Ето защо такъв дисертационен труд, представящ и сравняващ етиологичната характеристика на пародонталното, периимплантатното и коронарното заболяване, както и взаимната им връзка, е актуален.

Характеристика на структурата на дисертационния труд

Дисертационният труд на д-р Славова е структуриран според изискванията на Правилника за академичното развитие в МУ – Варна. Състои се от 121 стандартни страници и е онагледен с 61 таблици, 10 фигури и 7 приложения. Библиографската справка съдържа 179 литературни източника, от които 1 на кирилица и 178 на латиница; 72 (40%) от тях са от последните 10 години.

Познаване на проблема

Въведението е кратко и стегнато и ни насочва към проблема. **Литературният обзор** представя наличната информация по избраната тема за патологията на коронарните артерии при пациенти с периимплантит, като акцентите са върху перимплантната инфекция – микроорганизми и микробиологични комплекси, механизми на възпалението, диагностика. Специално внимание се обръща на рисковите и модифициращи фактори на периимплантита и се подчертават приликите и разликите с пародонталната инфекция. Обстойно са описани характеристиките на

основните пародонтопатогени, които оказват влияние и върху коронарните заболявания – *Aggregatibacter actinomycetemcomitans*, *Porphyromonas gingivalis*, *Tannerella forsythia* и *Treponema denticola*. Представят се етиологията и патогенетичните механизми на атеросклерозата, асоциирана с перимплантна инфекция. Анализът на обзора насочва към нерешените проблеми по отношение на липсата на достатъчно доказателства за взаимовръзка между пародонталните патогени и сърдечно-съдовите заболявания, както и към възможността за профилактика на последните чрез редовна грижа за пародонталното здраве.

Цел и задачи

Целта на разработката е да се проучи ролята на пародонталните патогени в етиологията на коронарната стеноза при пациенти с поставени дентални импланти. За постигането ѝ са поставени **4 задачи**, които са умело подбрани и напълно достатъчни.

Материали и методи

Собствените проучвания д-р Славова извършва върху пациенти, които са със сърдечно-съдово заболяване и са индицирани за планова или спешна коронарна артериография. Основен критерий за изключване от групата са данните за минало или настоящо ревматологично автоимунно заболяване.

За подбора на участниците в изследването са прегледани 200 пациента, хоспитализирани в отделение „Втора клиника по кардиология – инвазивна“ към УМБАЛ „Св. Марина“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна и са селектирани тези, които отговарят на критериите – основна група от 37 пациента с поставени импланти (за всички задачи), както и контролна група от 51 пациента с естествени зъби (за задача 4).

На всеки пациент, отговарящ на критериите и подписал информирано съгласие за извършване на манипулациите, са взети кръвни проби за пълна кръвна картина, направена е коронарна ангиография, снет е пародонтален статус и са взети проби за PCR от периимплантните тъкани.

За всеки се попълва клинична карта с паспортни данни, антропометрични данни, данни за артериална хипертония, диабет, тютюнопушене, ангина пекторис, исхемични инциденти, чернодробна дейност, възпалителни компоненти и бъбречна функция. На пациентите е изследвана коронарната анатомия и са класифицирани спрямо индикациите за инвазивна дигностика. Пародонталната карта на пациентите

включва данни от изследването на плаков индекс по O'Leary, гингивален индекс по Ainamo & Bay, пародонтален статус и микробиологична находка (PCR).

Резултатите са обработени с помощта на специализирани пакети IBM SPSS Statistics и Jamovi Statistical Software, а за графичното и таблично представяне е използван MS Office Excel 2013.

Резултати и обсъждане

Д-р Славова установява по **първа задача**, че най-разпространеното сърдечно-съдово заболяване в групата е ангина пекторис, а пациентите са в сравнително добро общо състояние – болшинството от тях не пушат и нямат диабет, възпалителните компоненти и чернодробната функция са в норма, имат данни за начален стадий на бъбречно заболяване. Пародонталното и перимплантното състояние е компрометирано – голяма част от пациентите са с периимплантит, а изолираните пародонтопатогени са *T. denticola* (в по-голямо количество и с по-висока степен на замърсеност) и *P. gingivalis*. За съжаление, връзката на биологичните имплантни усложнения със сърдечно-съдовите заболявания е слабо проучена и е трудно да се изведат генерализирани изводи.

Резултатите по **втора задача** представят връзката между основните пародонтопатогени и периимплантното възпаление. Установява се, че най-изразено е възпалението в моларната област, а данните от плаковия и гингивалния индекс корелират с общия брой микроорганизми. Изолират се *T. denticola* и *P. gingivalis*, но не и *A. actinomycetemcomitans*. По-високата степен на замърсеност с *P. gingivalis* корелира с развитието на периимплантит, а по-високата степен на замърсеност с *T. denticola* – с развитието на перимукозит. Представените стойности като цяло потвърждават литературните данни. Интересна находка е, че със задълбочаване на перимплантита се установява повторно нарастване на количеството на *T. denticola* и намаляване на количеството на *P. gingivalis*.

Резултатите по **трета задача** доказват наличието на корелация в протичането на периимплантита и коронарното заболяване. С увеличаване на степента на замърсеност с *T. denticola* и *P. gingivalis* се задълбочава и атеросклерозата, като се засягат предимно десните коронарни артерии. Диабетът е изявен утежняващ фактор, а тютюнопушенето може да има обратния ефект. Информацията е съпоставима с тази от други проучвания.

Анализът по **четвърта задача** е осъществен в две съпоставими групи на пациенти с периимплантит и такива с пародонтит. По отношение на общото

здравеословно състояние данните за двете групи са сходни, но в контролната група не всички страдат от артериална хипертония, пушачите са повече (50%) и пациентите приемат фибрат. По отношение на пародонталната инфекция – в контролната група средният обем на микроорганизмите е по-голям, установява се наличие и на *A. actinomycetemcomitans*, стойностите на *P. gingivalis* са идентични с тези в основната група, а стойностите на *T. denticola* са по-ниски. По отношение на коронарното заболяване – и в двете групи десните коронарни артерии са най-засегнати, но стеснението е по-изявено при пациентите с перимплантит.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Целта и поставените задачи са изпълнени. Направените 13 извода са логично следствие от получените резултати. Те са изложени с научна точност.

Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Д-р Славова разделя приносите на научната си разработка в 3 групи – с оригинален, оригинален за страната и потвърдителен характер. Смятам, че тази формулировка и самите приноси (без №3 от оригиналните) могат да бъдат приети.

Оценка на публикациите по дисертационния труд

Резултати от проведеното проучване са популяризирани чрез 3 публикации. Д-р Славова е първи автор на 2 от публикациите, което доказва, че изследванията са лично дело.

Автореферат

Авторефератът от 75 страници е представен в подходящия обем. Той е правилно структуриран, добре онагледен и отговаря на отделните дялове на разработката.

Критични бележки и препоръки

Д-р Славова се е съобразила с препоръките, които отправих на по-ранен етап от разглеждането на дисертационния труд. Забележките ми са 2 – на места са допуснатите грешки и неточности; има само един библиографски източник на български език. Приветствам стегнатото изложение на материала.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Д-р Велислава Деянова Славова, докторант и асистент към катедра „Пародонтология и дентална имплантология” на ФДМ – Варна е предоставила за становище завършен дисертационен труд.

Дисертационният труд отговаря на критериите за придобиване на образователна и научна степен „доктор“, заложили в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Варна.

Това ми дава основание за **положителна оценка и предлагам на уважаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“** на д-р Велислава Деянова Славова в докторска програма по Терапевтична стоматология.

Варна

25.08.2025 г.

Изготвил становище

(доц. д-р Миглена Илиева Балчева-Енева, д.м.)

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679